

Geometrik Nicelikler Temasının 2018, 2005 ve 2024 Yılı Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programlarına Göre Karşılaştırılması

Melek ÇIKAR^{ID}
Melike Tural SÖNMEZ*^{ID}

Özet

Bu çalışmanın amacı; 2024 Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programı (OMDÖP) Geometrik Nicelikler Temasına (GNT) ait öğrenme çıktıları'nın içeriğinin 2018 ve 2005 OMDÖP'e göre karşılaştırmaktır. Bu amaçla verilere ulaşmak için elektronik ortamda 2024, 2018 ve 2005 OMDÖP incelenmiştir. Ayrıca bu çalışmada 2005 İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programı da (İMDÖP) incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Verilerin analizinde 2024 OMDÖP'ün GNT'si esas alınarak 2018 ve 2005 OMDÖP'teki kazanımlar incelenmiştir. İncelemeler dört alt araştırma problemleri çerçevesinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda 2024 OMDÖP'ün 2005 OMDÖP'e göre kazanım sayısı ve içeriği açısından farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Kazanım açısından 2005 OMDÖP'ü, 2018 ve 2024 OMDÖP'lerine göre daha yoğundur. 2024 OMDÖP ise öğrenme çıktısı yoğunluğu bakımından diğer programlara göre hafifletilmiştir. 2024 OMDÖP'ün GNT'sine ait öğrenme çıktıları'nın, disiplinler arası ilişkilendirmeler açısından 2005 ve 2018 yılı OMDÖP'lerine göre daha zengin içerikte olduğu tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda 2024 OMDÖP'te yer alan ilişkilendirmelerin öğrenme ortamlarına ve ders kitaplarına nasıl yansıdığını araştıran çalışmalar yürütülmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Disiplinler arası ilişkilendirme, Geometrik nicelikler, Ortaokul matematik dersi programı, Matematik eğitimi.

Comparison of the Geometric Quantities Theme According to the Middle School Mathematics Curriculum of 2018, 2005 and 2024

Abstract

The aim of this study is to compare the content of the learning outcomes of the Geometric Quantities Theme (GNT) of the 2024 Middle School Mathematics Curriculum (MSMC) with 2018 and 2005 MSMC. For this purpose, 2024, 2018 and 2005 MSMC were examined electronically to access the data. In addition, 2005 Primary School Mathematics Curriculum (PSMC) was also examined for evaluating 5th grade level. Document analysis, one of the qualitative research methods was used in the study. In the data analysis, based on the GNT of the 2024 MSMC, the objectives in the 2018 and 2005 MSMC were examined. The analysis was conducted within the framework of four sub-research problems. As a result of the research, it was determined that 2024 MSMC differed from 2005 MSMC in terms of the number of objectives and content. In terms of objectives, 2005 MSMC is more intense than 2018 and 2024 MSMC. 2024 MSMC, on the other hand, has been lightened compared to other programs in terms of learning outcome density. It was determined that the learning outcomes of the GNT of the 2024 MSMC are richer in terms of interdisciplinary associations than the 2005 and 2018 MSMC. At the end of the study, studies investigating how the associations in the 2024 MSMC are reflected in learning environments and textbooks are suggested.

Keywords: Interdisciplinary associations, Geometric quantities, Mathematics curriculum.

GİRİŞ

Eğitim, sürekli kendini yenileyen bir süreçtir. Eğitim alanında yapılan yeniliklerin artması nedeniyle birçok ülke başarılı bireyler yetiştirmek adına öğretim programlarını yenilemek gereksinimi hissetmektedir. Güncellenen öğretim programları rehberliğinde yeni öğrenme yaklaşımları geliştirilmekte, eğitim anlayışı ve felsefesi yeniden şekillenmektedir (İlhan ve Aslaner, 2019). Öğretim programı, her bir dersin öğretimi için bireye kazandırılması hedeflenen tüm etkinlikleri içerisinde barındıran yaşantılar düzeneğidir (Çiftci ve Tatar, 2015). Öğretim programı eğitim için çok önemli bir yer teşkil etmektedir. Çünkü eğitim sisteminin direğini oluşturu-

ran öğretim programları, insan yetiştirmede nasıl daha iyi ve faydalı bir insan yetiştirilebileceğinin sorusuna cevap vermektedir (Yüksel, 2003). Öğretim programları, bireyin gelişiminin belli bir döneminde bitmediğini, hayatının sonuna kadar gelişiminin devam ettiği ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu yüzden öğretim programları, her yaşın gerektirdiği gelişim özellikleri dikkate alınarak öğretim yapılmasını desteklemektedir. Ayrıca öğretim programları bireyin gelişimini bir bütün olarak ele alınıp hareket edilmesini önermektedir (MEB, 2018).

Ülkemizde öğretim programları, farklı dönemlerde yapılan yeniliklerle değişime uğramıştır. Türkiye’de OMDÖP’leri 1924, 1926, 1936, 1948, 1962, 1968, 1990, 1998, 2005, 2009, 2013, 2017, 2024 yıllarında güncellenmiştir. 2024 yılında güncellenen OMDÖP T.C. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” esas alınarak hazırlanmıştır. Bu program, 2024-2025 eğitim ve öğretim yılında kademeli olarak uygulanmaya başlanmıştır (MEB, 2024). 2024 OMDÖP’teki temalar ile 2018 ve 2005 OMDÖP’lerdeki öğrenme alanları farklılık göstermektedir. 2024 OMDÖP’ün başlıkları ve içeriğindeki kazanımlar değişime uğramıştır. Kazanımlar, 2024 OMDÖP’te temaların altında öğrenme çıktısı olarak verilirken 2018 ve 2005 programlarında öğrenme alanı ve alt öğrenme alanları altında “kazanım” isimlendirilmesi yer almaktadır.

2024 OMDÖP; sayılar ve nicelikler, işlemlerle cebirsel düşünme ve değişimler, geometrik şekiller, geometrik nicelikler, dönüşüm, istatistiksel araştırma süreci, veriden olasılığa temalarından oluşmaktadır. 2018 OMDÖP; sayılar ve işlemler, cebir, geometri ve ölçme, veri işleme, olasılık öğrenme alanlarından oluşmaktadır. Öğrenme alanlarının da alt öğrenme alanlarında kazanımlara yer verilmiştir. 2005 OMDÖP’te sayılar, geometri, ölçme, olasılık ve istatistik, cebir öğrenme alanları yer alır. Programda alt öğrenme alanları da yer almaktadır ve alt öğrenmelerde kazanımlar verilmektedir.

2005 OMDÖP’te geometri ve ölçme öğrenme alanları ayrı olarak ele alınırken 2013 yılında yayımlanan yeni öğretim programı ile geometri ve ölçme öğrenme alanı birleştirilmiştir. 2018 yılında da OMDÖP’te geometri ve ölçme öğrenme alanı birlikte ele alınmıştır. Bunun nedeni öğrenme alanlarının içeriklerinin ve kazanımların birbiriyle ilişkili olmasıdır (İlhan ve Aslaner, 2019). 2024 OMDÖP’te ise geometri ve ölçme öğrenme alanı geometrik şekiller, geometrik nicelikler ve dönüşüm temaları şeklinde ayrılmıştır. Öğrenme çıktıları, önceki öğretim programlarına göre büyük

oranda revize edilirken bazı kazanımlar çıkarılmış ve bazı kazanımlar birleştirilerek ele alınmıştır. Bu çalışmada, geometrik nicelikler temasına ait yenilikler karşılaştırmalı olarak verilmiş olup temaların ayrılması ile birlikte farklılıklara dikkat çekilmek istenmiştir.

2024 OMDÖP'te yer alan GNT her sınıf düzeyinde yer almaktadır. GNT'ye ait öğrenme çıktıları, öğretim programının diğer temaları arasında köprü kurulacak nitelikte ele alınmıştır. Örneğin GNT'de yer alan hacim ölçme, alan ölçme konuları için geometrik şekiller teması ön koşul durumundadır. Aynı zamanda GNT'ye ait öğrenme çıktıları diğer disiplinler ve günlük yaşamla ilişkilendirilerek ele alınmıştır. Temada yer alan öğrenme çıktıları; öğrencilere tümevarımsal akıl yürütme, analogik akıl yürütme ve problem çözme gibi beceriler kazandırılması hedeflenmektedir (MEB, 2024).

Ölçme öğrenme alanı matematik dersi için önem arz etmektedir. Günlük yaşamda birçok yerde ölçmeden yararlanılır. Kullandığımız bu bilgilerin temeli ise tarihimizde yer alan; Babil, Mısır, Çin ve diğer uygarlıklara dayanmaktadır (MEB, 2005). Günlük yaşamımızda ölçmeyi kullanmadan sağlıklı bir iletişim kurmamız ve problem çözmemiz neredeyse imkânsız görünmektedir. Bu çerçevede her öğrenci ilköğretim yıllarında bu öğrenme alanının gerekli kıldığı becerilere sahip olunması beklenmektedir (Ersoy, 2006). GNT'ye ait öğrenme çıktıları, 2018 OMDÖP'te geometri ve ölçme öğrenme alanında yer almaktadır. Bu öğrenme alanı tasarım yapabilen ve strateji geliştirmeyi sağlayan öğrenciler yetiştirmede gerekli bir öğrenme alanıdır (Demiral ve Yenilmez, 2023). Bu gereklilikten yola çıkarak öğrencilerin matematiğe karşı olumlu tutum geliştirmesi için GNT önem teşkil etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, 2024 OMDÖP'te yer alan GNT'ye ait öğrenme çıktılarının 2018 ve 2005 OMDÖP'lere karşılık gelen kazanımların nasıl farklılaştığını inceleyip analiz etmektir. Bu amaç doğrultusunda, aşağıda verilen alt problemlere cevap aranmıştır:

1. 2024 OMDÖP'ün GNT'ye ait öğrenme çıktıları; 2018 ve 2005 OMDÖP'lerde hangi öğrenme alanları ve alt öğrenme alanları içerisinde yer alır?
2. 2024 OMDÖP'ün GNT'ye ait öğrenme çıktılarının 2018 ve 2005 OMDÖP'lerde sınıf düzeylerine göre yerleri nasıl değişmiştir?
3. 2024 OMDÖP'ün GNT'ye ait konuların 2018 ve 2005 OMDÖP "Geometri ve Ölçme" Öğrenme Alanlarına ait konu ve sınıf düzeyleri bakı-

mından karşılaştırıldığına benzer ve farklı yönleri nelerdir?

4. 2024 ve 2005 OMDÖP'ün GNT kapsamında disiplinler arası ilişkilendirmelerinin içeriği nasıldır?

Bu çalışma, 2024 OMDÖP'te yer alan GNT'nin 2018 ve 2005 OMDÖP'e göre kazanım sayısı, içeriği ve kazanımların yer aldığı öğrenme alanları açısından nasıl değişiklikler gösterdiğini ortaya koymak adına önem teşkil etmektedir. GNT'nin, yıllara göre öğretim programlarında nasıl değişime uğradığını görmek adına yapılan çalışmalara ışık tutulması beklenmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi yöntemine başvurulmuştur. Doküman incelemesi yöntemi, aynı zamanda tek başına kullanılabilen bir araştırma tekniğidir (Bowen, 2009). Çalışmada veriler toplanırken Millî Eğitim Bakanlığı'nın resmî sitesinde yer alan 2018 ve 2024 Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programları ve yine elektronik ortamdan ulaşılan 2005 Matematik Dersi Öğretim Programlarından (1-5 ve 6-8) yararlanılmıştır. Bu nedenle çalışmada doküman incelemesi yöntemine başvurulmuştur. Doküman analizi, amaçlanan olgular hakkında bilgi içeren yazılı kaynakların analizini yapmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Veri Kaynakları

Bu çalışmada veri kaynakları olarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan; 2024 Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programı (5-8), 2018 Matematik Dersi Öğretim Programı (1-8), 2005 Matematik Dersi Öğretim Programı (6-8) ve 2005 Matematik Dersi Öğretim Programı (1-5) kullanılmıştır.

Veri Analizi

Veri analizi yapılırken ilk olarak Talim ve Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan 2024 OMDÖP incelenmiştir. 2024 OMDÖP'te GNT'nin öğrenme çıktıları ve içeriği incelendikten sonra, 2018 OMDÖP, 2005 OMDÖP ve 2005 İMDÖP "GNT" esas alınarak karşılaştırılmıştır. Programda yer alan ifadelerden alıntılar yapılarak karşılaştırmalar yapılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bulguların doğruluğunu zenginleştirmek için matematik eğitimi konusunda uzmanlaşmış bir araştırmacı problemleri bağımsız bir şekilde detaylıca

incelemiş, iki bağımsız araştırmacı arasında tam uzlaşa sağlanmıştır. Ayrıca araştırmalarda karşılaştırma yaparken incelenen programlarda bulunan kazanım ve öğrenme çıktularından doğrudan alıntılar yapılmıştır.

BULGULAR

1. 2024 OMDÖP'te GNT'ye Ait Öğrenme Çıktılarının 2018 ve 2005 OMDÖP'lerde Yer Aldıkları Öğrenme Alanları ve Alt Öğrenme Alanları

Geometrik nicelikler konusu başlığı altında öğretim programları incelendiğinde 2024 OMDÖP'ün GNT'de alt temalara yer verilememiş ve öğrenme çıktıları direkt olarak verilmiştir. 2018 OMDÖP; Sayılar ve İşlemler, Cebir, Geometri ve Ölçme, Veri İşleme, Olasılık öğrenme alanlarından oluşmaktadır. Öğrenme alanlarının alt öğrenme alanlarında kazanımlara yer verilmiştir. 2005 OMDÖP; Sayılar, Geometri, Ölçme, Olasılık ve İstatistik, Cebir öğrenme alanları yer alır. 2024 OMDÖP'te geometrik nicelikler başlığı altında yer alan içerik 2018 ve 2005 OMDÖP'teki alt öğrenme alanları ile eşleştirmeleri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. 2024 OMDÖP'te GNT'ye Ait Öğrenme Çıktılarının 2018 ve 2005 OMDÖP'lerde Yer Aldıkları Öğrenme Alanları ve Alt Öğrenme Alanları

	2024 OMDÖP	2018 OMDÖP	2005 OMDÖP ve 2005 İMDÖP
5.Sınıf	Geometrik Nicelikler	Geometri ve Ölçme Öğrenme Alanı <ul style="list-style-type: none"> M.5.2.3. Uzunluk ve Zaman Ölçme M.5.2.4. Alan Ölçme M.5.2.5. Geometrik Cisimler	Ölçme Öğrenme Alanı <ul style="list-style-type: none"> Uzunlukları Ölçme Zamanı Ölçme Sıvıları Ölçme Hacmi Ölçme
6.Sınıf	Geometrik Nicelikler	Geometri ve Ölçme Öğrenme Alanı <ul style="list-style-type: none"> M.6.3.2. Alan Ölçme M.6.3.3. Çember M.6.3.4. Geometrik Cisimler M.6.3.5. Sıvı Ölçme	Ölçme Öğrenme Alanı <ul style="list-style-type: none"> Uzunlukları Ölçme Alanı Ölçme Hacmi Ölçme Sıvıları Ölçme
7.Sınıf	Geometrik Nicelikler	Geometri ve Ölçme Öğrenme Alanı <ul style="list-style-type: none"> M.7.3.2. Çokgenler M.7.3.3. Çember ve Daire M.7.3.4. Cisimlerin Farklı Yönlerden Görünümleri	Geometri Öğrenme Alanı <ul style="list-style-type: none"> Çember ve Daire Geometrik Cisimler Ölçme Öğrenme Alanı <ul style="list-style-type: none"> Açıları Ölçme Dörtgensel Bölgelerin Alanı Çemberin ve Çember Parçasının Uzunluğu Dairenin ve Daire Diliminin Alanı

8.Sınıf	Geometrik Nicelikler	Geometri ve Ölçme Öğrenme Alanı	Ölçme Öğrenme Alanı
		<ul style="list-style-type: none"> M.8.3.4. Geometrik Cisimler 	<ul style="list-style-type: none"> Geometrik Cisimlerin Yüzey Alanı Geometrik Cisimlerin Hacmi

Tablo 1 incelendiğinde 2024 OMDÖP’te geometrik nicelikler temasına ait öğrenme çıktılarının 2018 ve 2005 öğretim programında farklı öğrenme alanları ve alt öğrenme alanlarında yer aldığı görülmektedir. 2024 OMDÖP’te temaların altında doğrudan öğrenme çıktıları verilmişken 2018 ve 2005 programlarında alt öğrenme alanları altında kazanımlara yer verilmiştir.

2. 2024 OMDÖP’te GNT’ye Ait Öğrenme Çıktılarının 2018 ve 2005 OMDÖP’lerde Sınıf Düzeylerine Göre Yerleri

2024 OMDÖP’te yer alan öğrenme çıktıları, 2018 ve 2005 OMDÖP’lerde içeriği ve ifade ediliş biçimi açısından incelenmiştir. Bu ifadelerin sınıf düzeylerine göre karşılaştırılması Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. 2024 OMDÖP 5.Sınıf GNT’ye Ait Bazı Öğrenme Çıktılarının 2018 ve 2005 OMDÖP’lerdeki Yerleri

2024 OMDÖP	2018 OMDÖP	2005 OMDÖP
<i>MAT.5.4.3. Kenar uzunlukları doğal sayı olan bir dikdörtgenin alanının ölçüsü verildiğinde çevre uzunluğunu, çevre uzunluğu verildiğinde alanını yorumlayabilme.</i>	M.7.3.2.5. Alan ile ilgili problemleri çözer. b) <i>Dikdörtgenin çevre uzunluğuyla alanını ilişkilendirmeye yönelik çalışmalara yer verilir. Aynı alana sahip farklı dikdörtgenlerin çevre uzunlukları ile aynı çevre uzunluğuna sahip farklı dikdörtgenlerin alanları incelenir.</i>	Dörtgenel Bölgelerin Alanı (7.Sınıf) 6. Kenar uzunluğu ile alan arasındaki ilişkiyi açıklar. 7. Çevre uzunluğu ile alan arasındaki ilişkiyi açıklar.

Tablo 2 incelendiğinde 2024 OMDÖP 5.sınıf seviyesinde yer alan dikdörtgenin alanı ve çevresi arasındaki ilişkinin yer aldığı öğrenme çıktısının, 2018 OMDÖP’te 7.sınıf geometri ve ölçme öğrenme alanına ait kazanımlar içerisinde yer aldığı görülmektedir. 2005 OMDÖP’te ise 7.sınıf ölçme öğrenme alanına ait kazanımlarda yer almaktadır. 2018 OMDÖP’te alan ile ilgili problem çözer kazanımının altında alt kazanım olarak verilmişken 2024 OMDÖP’te ayrı olarak verilmiştir. 2005 OMDÖP’te ise dörtgenel bölgenin alanı kazanımını başlığı altında yer almaktadır. Tablo 3’te 2024 OMDÖP 6. sınıf GNT’ye ait bazı öğrenme çıktıların 2018 ve 2005 OMDÖP’lere göre karşılaştırılması yer almaktadır.

Tablo 3. 2024 OMDÖP 6. Sınıf GNT'ye Ait Bazı Öğrenme Çıktılarının 2018 OMDÖP, 2005 İMDÖP ve OMDÖP'lerdeki Yerleri

2024 OMDÖP	2018 OMDÖP	2005 OMDÖP ve 2005 İMDÖP
MAT.6.4.6. Çemberde merkez açının ölçüsü ile gördüğü yayın uzunluğu arasındaki ilişkiye dair tümevarımsal akıl yürütebilme.	M.7.3.3.1. Çemberde merkez açıları, gördüğü yayları ve açı ölçüleri arasındaki ilişkileri belirler.	Çember ve Daire (7.Sınıf) 4. Çember veya dairede merkez açı ve çevre açısı ile bu açıların gördüğü yayları belirler. 5. Aynı yayı gören merkez açının ölçüsü ile çevre açının ölçüsü arasındaki ilişkiyi belirler.

Tablo 3 incelendiğinde 2024 OMDÖP 6.sınıf seviyesinde yer alan çemberde merkez açının ölçüsünün gördüğü yayın uzunluğu arasındaki ilişkinin yer aldığı öğrenme çıktısının 2018 ve 2005 öğretim programlarında 7.sınıf seviyesinde yer aldığı görülmektedir. Tablo 4'te 2024 OMDÖP 7.sınıf geometrik nicelikler temasına ait bazı öğrenme çıktılarının 2018 ve 2005 OMDÖP'lere göre karşılaştırılması yer almaktadır.

Tablo 4. 2024 OMDÖP 7.Sınıf GNT'ye Ait Bazı Öğrenme Çıktılarının 2018 ve 2005 OMDÖP'lerdeki Yerleri

2024 OMDÖP	2018 OMDÖP	2005 OMDÖP
MAT.7.4.2. Dikdörtgenler prizmasının yüzey alanını yorumlayabilme. a) Dikdörtgenler prizmasının farklı yüzey açınımlarını inceler. b) Dikdörtgenler prizmasının yüzey açınımları ile yüzey alanı arasındaki ilişkileri ifade eder.	M.5.2.5.2. Dikdörtgenler prizmasının yüzey açınımlarını çizer ve verilen farklı açınımların dikdörtgenler prizmasına ait olup olmadığına karar verir. M.5.2.5.3. Dikdörtgenler prizmasının yüzey alanını hesaplamayı gerektiren problemleri çözer.	Alanı Ölçme (6.Sınıf) 4. Dikdörtgenler prizması, kare prizma ve küpün yüzey alanlarını hesaplar.
MAT.7.4.5. Hacim ölçme birimleri arasındaki ilişkileri değerlendirebilme.	M.6.3.4.3. Standart hacim ölçme birimlerini tanıy ve cm^3 , dm^3 , m^3 birimleri arasında dönüşüm yapar.	Hacmi Ölçme (6.Sınıf) 4. Hacim ölçme birimlerini açıklar ve birbirine dönüştürür.

Tablo 4 incelendiğinde 2024 OMDÖP 7.sınıf seviyesinde yer alan dikdörtgen prizmanın açınımları ve yüzey alanına ait öğrenme çıktısının, 2018 OMDÖP'te 5.sınıf geometrik cisimler öğrenme alanına ait kazanımlar arasında yer almaktadır. 2005 OMDÖP'te ise benzer kazanım 6.sınıf ölçme öğrenme alanı içerisinde yer almaktadır. 2024 OMDÖP'te 7.sınıf seviyesinde yer alan hacim ölçme ve birimler arasındaki ilişkileri değerlendirebilme öğrenme çıktısının 2018 OMDÖP'te 6.sınıf geometrik cisimler öğrenme

alanına ait kazanımlarda yer aldığı, 2005 OMDÖP’te ise 6.sınıf seviyesinde ölçme öğrenme alanına ait kazanımlarda yer aldığı görülmektedir. Tablo 5’te 2024 OMDÖP 8. sınıf GNT’ye ait bazı öğrenme çıktılarının, 2018 ve 2005 OMDÖP’lere göre karşılaştırılması yer almaktadır.

Tablo 5. 2024 OMDÖP 8.Sınıf GNT’ye Ait Bazı Öğrenme Çıktılarının 2018 ve 2005 OMDÖP’lerdeki Yerleri

2024 OMDÖP	2018 OMDÖP	2005 OMDÖP
<i>MAT.8.4.1. Dik dairesel silindirin yüzey açılımını ve yüzey alanını yorumlayabilme.</i>	M.8.3.4.3. Dik dairesel silindirin yüzey alanı bağlantısını oluşturur, ilgili problemleri çözer.	Geometrik Cisimlerin Yüzey Alanı (7.Sınıf) 1. Dik dairesel silindirin yüzey alanı bağlantısını oluşturur.
<i>MAT.8.4.2.Dairenin alan bağlantısının oluşturulma sürecinden hareketle dik dairesel silindirin hacim bağlantısına yönelik analogik akıl yürütebilme.</i>	M.8.3.4.4. Dik dairesel silindirin hacim bağlantısını oluşturur; ilgili problemleri çözer.	Geometrik Cisimlerin Hacim (7.Sınıf) 1. Dik dairesel silindirin hacmini tahmin eder ve hacim bağlantısını oluşturur. 2. Dik dairesel silindirin hacmi ile ilgili problemleri çözer ve kurar.

Tablo 5 incelendiğinde 2024 OMDÖP 8.sınıf seviyesinde dik dairesel silindirin yüzey alanı ve hacim ile ilgili öğrenme çıktılarının 2018 OMDÖP’te 8.sınıf geometrik cisimler öğrenme alanında, 2005 OMDÖP’te ise 7.sınıf ölçme öğrenme alanında yer aldığı görülmektedir.

3. 2024 OMDÖP’te GNT’ye Ait Konuların, 2018 ve 2005 OMDÖP’lerdeki “Geometri ve Ölçme” Öğrenme Alanlarına Ait Konu ve Sınıf Düzeyleri Bakımından Karşılaştırılması

2024 OMDÖP’te GNT’ye ait konuların 2018 OMDÖP, 2005 OMDÖP ve 2005 İMDÖP’lere göre karşılaştırılması Tablo 6’da yer almaktadır. Tablo 6 incelendiğinde 2024 OMDÖP’te GNT’de yer alan konuların diğer programlara göre daha az olduğu görülmektedir. 2005 OMDÖP’te ise diğer programlara oranla içeriği çok yoğundur. Yıllar geçtikçe programlar revize edilirken içeriğinde sadeleştirmeler yapılmıştır. 2018 OMDÖP ile 2024 OMDÖP birçok konu içeriği bakımından benzer olsa da 2024 OMDÖP’te kaldırılan konular da olmuştur. Örneğin; 2005 OMDÖP’te dik piramidin ve dik koninin yüzey alanı ve hacim hesaplarına girilirken 2018 OMDÖP’te sadece temel elemanlarına belirlenir ve açılımını çizer kazanımıyla sınırlandırılmaktadır. 2024 OMDÖP’te ise dik piramit ve koniye yer verilememiştir. Sıvı ölçme konusu, 2005 ve 2018 OMDÖP’lerde ayrı

kazanımlar olarak ele alınırken 2024 OMDÖP’te hacim ile ilgili öğrenme çıktıları altında ele alınmıştır. Dikdörtgen prizmanın yüzey alanı her üç programda da ele alınırken kare prizmanın yüzey alanı, küpün yüzey alanı 2018 ve 2024 OMDÖP’lerde dikdörtgen prizmanın yüzey alanı kazanımı içerisinde ele alınmıştır. 2024 OMDÖP’te alan ölçme birimleri ile uzunluk ölçme birimleri ilişkilendirilerek ele alınırken 2018 ve 2005 OMDÖP’lerde ayrı olarak alınmıştır. 2024 OMDÖP’te bu konuyla ilgili ayrı bir öğrenme çıktısı yoktur. Eşkenar dörtgen ve yamuğun alanı her üç öğretim programında da aynı sınıf seviyesinde bulunmaktadır. Bazı konuların kapsamı aynı olmasına rağmen sınıf düzeyleri değişiklik göstermektedir.

Tablo 6. 2005 OMDÖP, 2005 İMDÖP, 2018 OMDÖP ve 2024 yılı OMDÖP’te yer alan geometrik nicelikler başlığı altındaki konuların karşılaştırılması

Sınıf Konu	2005 OMDÖP ve 2005 İMDÖP				2018 OMDÖP				2024 OMDÖP			
	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Zaman Ölçme Birimleri	X				X							
Uzunluk Ölçme Birimleri	X	X			X				X			
Alan Ölçme Birimleri	X	X			X	X				X		
Hacim Ölçme Birimleri		X				X					X	
Dikdörtgenin Alanı	X				X				X			
Karenin Alanı	X				X				X			
Üçgenin Alanı	X					X				X		
Paralelkenarın Alanı	X		X			X				X		
Eşkenar Dörtgenin Alanı Yamuğun Alanı			X				X				X	
Dikdörtgenler Prizması Hacmi		X				X					X	
Kare Prizmanın Hacmi		X				X					X	
Küpün Hacmi		X				X					X	
Dik Dairesel Silindirin Hacmi			X					X				X
Kürenin Hacmi				X								

Dik Piramidin Hacmi				X							
Koninin Hacmi				X							
Dikdörtgenler Prizmasının Yüzey Alanı		X			X					X	
Kare Prizmanın Yüzey Alanı		X			X					X	
Küpün Yüzey Alanı		X			X					X	
Kürenin Yüzey Alanı				X							
Dik Piramidin Yüzey Alanı				X							
Çember ve Çember Parçasının Uzunluğu		X	X			X	X			X	
Daire ve Daire Diliminin Alanı			X				X			X	
Sıvı Ölçme	X	X				X				X	
Cisimlerin Farklı Yönden Görünümleri		X	X				X			X	
Küpün Yüzey Alanı		X			X					X	
Dik Dairesel Silindirin Yüzey Alanı			X				X				X
Koninin Yüzey Alanı				X							

Arazi ölçme birimleri 2005 ve 2018 ÖMDÖP’lerde alan ölçme birimleri kazanımları arasında yer alırken 2024 ÖMDÖP’te bu konuyla ilgili öğrenme çıktısı bulunmamaktadır.

2018 ÖMDÖP, 2005 ÖMDÖP ve 2005 İMDÖP’lerde bazı kazanımlar ayrı olarak ele alınmış olup 2024 ÖMDÖP’te bu kazanımlar birleştirilerek ele alınmıştır. Her sınıf düzeyinde bu kazanım örnekleri yer almaktadır. Tablo 7’de sınıf seviyelerine göre bu kazanımlara örnekler verilmiştir.

Tablo 7. 2018 OMDÖP, 2005 OMDÖP ve İMDÖP’lerde Ayrı Olarak Ele Alınan Kazanımlar ile 2024 OMDÖP’te Birleştirilerek Ele Alınan Öğrenme Çıktılarının Karşılaştırılması

2024 OMDÖP	2018 OMDÖP	2005 OMDÖP ve 2005 İMDÖP
<i>MAT.5.4.4. Dikdörtgenin çevre uzunluğu ve alanı ile ilgili problem çözebilme.</i>	M.4.3.2.3. Şekillerin çevre uzunluklarını hesaplamayla ilgili problemleri çözer. M.5.2.4.4. Dikdörtgenin alanını hesaplamayı gerektiren problemleri çözer.	Çevre Ölçme (5.sınıf) 5. Düzlemsel şekillerin çevre uzunlukları ile ilgili problemleri çözer ve <u>kurar</u> . Çevre Ölçme (6.Sınıf) 3. Düzlemsel bölgelerin alanları ile ilgili problemleri çözer ve kurar.
<i>MAT.6.4.1. Uzunluk ve alan ölçme birimleri arasındaki ilişkilerle ilgili analogik akıl yürütebilme. c) Uzunluk ve alan ölçme birimleri arasında kurulan ilişkiden hareketle alan ölçme birimlerine dair çıkarım yapar.</i>	M.5.2.3.1. Uzunluk ölçme birimlerini tanıır; metre-kilometre, metre-desimetre-santimetre-milimetre birimlerini birbirine dönüştürür ve ilgili problemleri çözer. M.6.3.2.3. Alan ölçme birimlerini tanıır, m ² -km ² , m ² -cm ² -mm ² birimlerini birbirine dönüştürür.	Uzunlukları Ölçme (6.Sınıf) 1. Uzunluk ölçme birimlerini açıklar ve birbirine dönüştürür. Alanı Ölçme (6.Sınıf) 2. Alan ölçme birimlerini açıklar ve birbirine dönüştürür.
<i>MAT.7.4.6. Günlük yaşam durumlarında dikdörtgenler prizmaları ile modellenen cisimlerin yüzey alanı ve hacmine yönelik problem çözebilme.</i>	M.5.2.5.3. Dikdörtgenler prizmasının yüzey alanını hesaplamayı gerektiren problemleri çözer. M.6.3.4.4. Dikdörtgenler prizmasının hacim bağıntısını oluşturur, ilgili problemleri çözer.	Alanı Ölçme (6.Sınıf) 5. Dikdörtgenler prizması, kare prizma ve küpün yüzey alanı ile ilgili problemleri çözer ve kurar. Hacmi Ölçme (6.Sınıf) 3. Dikdörtgenler prizması, kare prizma ve küpün hacmi ile ilgili problemleri çözer ve kurar.
<i>MAT.8.4.1. Dik dairesel silindirin yüzey açılımını ve yüzey alanını yorumlayabilme.</i>	M.8.3.4.2. Dik dairesel silindirin temel elemanlarını belirler, inşa eder ve açılımını çizer. M.8.3.4.3. Dik dairesel silindirin yüzey alanı bağıntısını oluşturur, ilgili problemleri çözer.	Geometrik Cisimler (7.Sınıf) 1. Dairesel silindirin temel elemanlarını belirler, inşa eder ve açılımını çizer. Geometrik Cisimlerin Yüzey Alanı (7.Sınıf) 1. Dik dairesel silindirin yüzey alanı bağıntısını oluşturur.

Tablo 7 incelendiğinde 2024 OMDOP’te 5.sınıf seviyesinde dikdörtgenin çevre uzunluğu ve alan ile ilgili problem çözme öğrenme çıktısı birlikte ele alınırken 2018 OMDÖP’te 4.sınıf seviyesinde çevre uzunluğu ile ilgili problem çözme kazanımı, 5.sınıfta da dikdörtgenin alanı ile ilgili problem

çözme kazanımı ayrı olarak yer almaktadır. 2005 öğretim programında ise 5.sınıf seviyesinde dikdörtgenin ve karenin çevre uzunlukları ile ilgili problem çözme kazanımı yer alırken 6.sınıfta alan ölçme problemleri yer almaktadır. 2024 OMDÖP'te 6.sınıf seviyesinde, uzunluk ve alan ölçme birimlerinin ilişkilendirilip alan ölçme birimlerine dair çıkarımlar yapılması istenmektedir. 2018 OMDÖP'te ise 5.sınıfta uzunluk ölçme birimleri yer alırken 6. sınıfta alan ölçme birimleri yer almaktadır. 2005 öğretim programında da 6. sınıfta uzunluk ve alan ölçme birimleri ayrı kazanımlarda yer almaktadır. 2024 OMDÖP'te 7.sınıf seviyesinde dikdörtgen prizmasının yüzey alanı ve hacmine yönelik problem çözme öğrenme çıktısına yer verilmektedir. 2018 OMDÖP'te ise dikdörtgen prizmanın yüzey alanı ile problem çözme 5.sınıfta, hacim ile ilgili problem çözer kazanımları 6.sınıfta yer almaktadır. 2005 öğretim programında benzer kazanımlar 6.sınıf seviyesinde ayrı olarak ele alınmıştır. 2024 OMDÖP'te 8.sınıf seviyesinde dik dairesel silindirin açınımı ve yüzey alanı aynı öğrenme çıktısı içerisinde yer alırken 2018 OMDÖP'te 8.sınıf seviyesinde ayrı kazanımlarda yer almaktadır. 2005 OMDÖP'te ise benzer kazanım 7.sınıf seviyesinde ayrı olarak yer almaktadır.

4. 2024 OMDÖP'te GNT'nin Disiplinler Arası İlişkilendirmeleri ile 2005 OMDÖP ve İMDÖP'lerin Disiplinler Arası İlişkilendirmelerinin Karşılaştırılması

2024 OMDÖP'te GNT kapsamında disiplinler arası ilişkilendirmeler 2005 OMDÖP ve İMDÖP'lerine göre ele alınışı Tablo 8'de yer almaktadır.

2024 OMDÖP'te GNT kapsamında disiplinler arası ilişkilendirmeler; Görsel Sanatlar, Fen Bilimleri, Teknoloji ve Tasarım, Sosyal Bilgiler ve Türkçe dersleriyle yapılmıştır. 2005 öğretim programında ise kazanımlar, Fen ve Teknoloji, Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim disiplinleri ile ilişkilendirilmiştir.

Tablo 8. 2024 OMDÖP, 2005 OMDÖP ve İMDÖP’te GNT’nin Disiplinler Arası İlişkilendirmeleri

İlişkilendirilen Konular	2024 OMDÖP	2005 OMDÖP ve 2005 İMDÖP
Zaman Ölçme Birimleri	2024 Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programında bu konuyla ilgili disiplinler arası ilişkilendirme yapılmamıştır.	Diğer Derslerle İlişkilendirme: Fen ve Teknoloji dersi “Dünya Güneş ve Ay” ünitesi (Kazanım 2.2, 2.6, 3.5) Kazanım: Zamanı ölçme birimleri ile ilgili problemleri çözer ve kurar.
Uzunluk Ölçme Birimleri	2024 Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programında bu konuyla ilgili disiplinler arası ilişkilendirme yapılmamıştır.	Ara Disiplinlerle İlişkilendirme: Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim (Kazanım 7, 8) 7. Spor türlerini bilir. 8. Spor aracılığı ile bedeninde esneklik, hız, dayanıklılık ve kuvveti geliştirir.
Dikdörtgenin Alan ve Çevre İlişkisi	Disiplinler Arası İlişkiler: Görsel Sanatlar Öğrenme Çıktısı: <ul style="list-style-type: none"> MAT.5.4.3. Kenar uzunlukları doğal sayı olan dikdörtgenin alanının ölçüsü verildiğinde çevre uzunluğunu, çevre uzunluğu verildiğinde alanını yorumlayabilme. Öğrenme-Öğretme Uygulamaları: Dijital araçlarla iş görme amacıyla aynı çevre uzunluğuna ya da aynı alana sahip farklı dikdörtgenleri kullanarak piksel sanatına yönelik çalışmalar öğrencilere performans görevi olarak verilebilir. Görsel sanatlar dersi ile ilişkilendirilerek estetik bakış açısıyla oluşturulan özgün tasarım çalışmaları için sanat bir sergi düzenlenebilir.	2005 Matematik Dersi Öğretim Programında bu konuyla ilgili disiplinler arası ilişkilendirme yapılmamıştır.
Alan Ölçme	Disiplinler Arası İlişkiler: Görsel Sanatlar, Teknoloji ve Tasarım Öğrenme Çıktısı: <ul style="list-style-type: none"> MAT.6.4.2. Dikdörtgenin alan bağıntısına yönelik deneyimlerini paralelkenar ve üçgenin alan bağıntısına yansıtabilme. Öğretme-Öğrenme Uygulamaları: Görsel sanatlar dersi ile ilişkilendirilerek estetik değerlerini destekleyen bakış açısıyla üçgen, dörtgen ve paralelkenarı içeren özgün tasarım çalışmaları (logo, kitap kapağı, halı veya kilim deseni tasarımı gibi) ortaya koymaya yönelik performans görevi verilebilir. Bu tasarımlar okulda sergilenebilir veya EBA platformunda paylaşılabilir.	2005 Matematik Dersi Öğretim Programında bu konuyla ilgili disiplinler arası ilişkilendirme yapılmamıştır.
Hacim Ölçme	Disiplinler Arası İlişkiler: Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler Öğrenme Çıktısı: <ul style="list-style-type: none"> MAT.7.4.5. Hacim ölçme birimleri arasındaki ilişkileri değerlendirebilme.	

	<p>Öğretme-Öğrenme Uygulamaları: Ayrıca öğrencilerin bir grup çalışması ile farklı ülkelerde ve geçmişte kullanılan hacim ve sıvı ölçme birimlerini araştırmaları istenebilir. Araştırmalarda öğrencilerin ölçme birimlerinin gelişimine etki eden kültürel mirasları da açıklayarak birimlerin farklılıklarına dair rapor hazırlamalarını amaçlayan performans görevi verilebilir.</p>	2005 Matematik Dersi Öğretim Programında bu konuyla ilgili disiplinler arası ilişkilendirme yapılmamıştır.
Daire ve Daire Diliminin Alanı	<p>Disiplinler Arası İlişkiler: Sosyal Bilgiler</p> <p>Öğrenme Çıktısı:</p> <ul style="list-style-type: none"> MAT.7.4.8. Çemberde merkez açı ve gördüğü yay uzunluğu arasındaki ilişkiyi çıkararak daire ve daire diliminin alanları arasındaki ilişkiye yönelik analogik akıl yürütebilme <p>Zenginleştirme: Öğrencilerin dairenin ve daire diliminin alanı üzerine matematik tarihinde yer alan çalışmaları incelemeleri sağlanabilir.</p>	2005 Matematik Dersi Öğretim Programında bu konuyla ilgili disiplinler arası ilişkilendirme yapılmamıştır.
Geometrik Cisimlerin Yüzey Alanları	<p>Disiplinler Arası İlişkiler: Sosyal Bilgiler, Türkçe</p> <p>Öğrenme Çıktıları:</p> <ul style="list-style-type: none"> MAT.8.4.1. Dik dairesel silindirin yüzey açılımını ve yüzey alanını yorumlayabilme. MAT.8.4.2. Dairenin alan bağıntısının oluşturulma sürecinden hareketle dik dairesel silindirin hacim bağıntısına yönelik analogik akıl yürütebilme. <p>Öğretme-Öğrenme Uygulamaları: Kültürel ve mimari eserlerde sıklıkla kullanılan dik dairesel silindirin yüzey alanının hesaplanmasında örnek eserler incelenerek bu eserlere yönelik saygı değeri çerçevesinde sınıf içi tartışmalar yapılabilir. Örneğin öğrencilerden Türk İslam sanatlarında silindirik şeklindeki öğeleri (Erzurum'daki Çifte Minareli Medrese gibi) incelemeleri istenerek bu sanatları tanımaları, silindirin mimaride hem işlevsel hem de estetik açıdan önemli bir rol oynadığını görmeleri sağlanabilir.</p>	<p>Ara Disiplinlerle İlişkilendirme: Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim</p> <p>Kazanım: 1. Hareket ve spor malzemelerini sıralar.</p> <p>Kazanım: 4. Kürenin yüzey alanının bağıntısını oluşturur.</p>

Kazanımlar ve öğrenme çıktıları incelendiğinde 2024 OMDÖP'te daha fazla disiplinler arası ilişkilendirmeler yapılmıştır. 2024 OMDÖP'te altı öğrenme çıktısı ilişkilendirilmişken 2005 öğretim programında üç kazanım ilişkilendirilmiştir. Ayrıca bazı disiplinler arası ilişkilendirmeler zenginleştirme kısmında verildiği için tabloda verilen altı öğrenme çıktısının bağlantılı olduğu başka öğrenme çıktıları da bulunmaktadır. Tablo 8 incelendiğinde geometrik cisimlerin yüzey alanı konusunda her iki programda

disiplinler arası ilişkilendirmeler yapılmıştır. Diğer konularda ise iki programda da ilişkilendirmeler yapılmamıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

2024, 2018 ve 2005 OMDÖP'leri incelendiğinde 2024 OMDÖP'ün başlıklarında değişiklikler yapıldığı söylenebilir. “Kazanım” ve “Öğrenme Alanları” yerine “Öğrenme Çıktısı” ve “Temalar” olarak revize edilmiştir. 2024 OMDÖP “Geometrik Nicelikler” temasına ait öğrenme çıktıları, 2018 programında “Geometri ve Ölçme” öğrenme alanında, 2005 öğretim programında ise “Ölçme” ve “Geometri” öğrenme alanında yer almaktadır. 2005 öğretim programında geometri ve ölçme öğrenme alanları ayrı olarak ele alınırken 2018 öğretim programında geometri ve ölçme öğrenme alanı birlikte ele alınmıştır. 2024 OMDÖP'te ise “Geometrik Nicelikler” ve “Geometrik Cisimler” temaları ayrı olarak ele alınmıştır. 2005 ve 2018 öğretim programlarında kazanımlar alt öğrenme alanları içerisinde yer alırken 2024 OMDÖP'te temaların içerisinde öğrenme çıktıları yer almaktadır.

Kazanımlar ve öğrenme çıktıları programlar arasında sınıf düzeylerine göre yerleri değişiklik göstermektedir. Çelikel ve Tanrıseven (2024) çalışmalarında matematik öğretim programına ilişkin bazı kazanımların içeriğinin daraltılmasına ve bazı kazanımların ise sınıf düzeyleri arasında değişiklikler yapılabileceğini belirtmişlerdir. 2005 OMDÖP, diğer iki programa göre kazanım sayısı ve içeriği bakımından en yoğun program olduğu söylenebilir (MEB, 2005). Geometrik Nicelikler teması kapsamında, 2005 OMDÖP'te yer alan bazı konuların 2018 ve 2024 OMDÖP'te yer almadığı görülmektedir. 2024 OMDÖP incelemeler sonucunda iki program arasında geometrik nicelikler teması bakımından kazanım sayısı ve içeriği en sade program olarak belirlenmiştir. İlhan ve Aslaner (2019) yapmış oldukları çalışmada güncellenen öğretim programlarında kazanım sayısının azaltılmasının nedenini MEB'in bir kazanım içinde birden çok hedef ve davranışı barındırmak istemesinden kaynaklanabileceğini belirtmiştir. Akkaya ve Kurtuluş (2011), öğretim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri olarak zaman yetersizliğinden dolayı kazanımların azaltılması ve sadeleştirilmesi gerektiğine çalışmalarında ifade etmişlerdir. Bu şekilde konular daha ayrıntılı olarak öğrenilebilecek ve öğrenciler bir konu üzerinde daha fazla araştırma yapma imkânı bulabileceklerdir. Programlardaki kazanım içeriğinin zamanla hafifletilmesiyle birlikte öğrenciler; düşünme, sorgulama ve araştırma yapmaya fırsat bulabileceklerdir (Şafak, 2018).

2024 OMDÖP'te GNT'ye ait bazı öğrenme çıktıları birlikte ele alınırken 2005 ve 2018 programlarında ayrı olarak ele alınmıştır. Bu sebeple 2024 OMDÖP'ün öğrenme çıktısı sayısının GNT kapsamında 2005 ve 2018 OMDÖP'leri kazanımlarından az olduğu söylenebilir. İçeriğin sadeleştirilmesi yönüyle birlikte ele alınan kazanımlar, diğer programlarda daha detaylı yer bulmuştur. Kazanımların sadeleştirilmesi, öğrencilerin bilgilerini yapılandırmalarını ve üst düzey düşünme becerilerini daha fazla geliştirmelerine katkı sağlayabilir (Danışman ve Karadağ, 2015). MEB'in kazanımların içeriğini sadeleştirme çalışmaları sonucunda program uygulanırken verilen öğretim sürecinde konuları yetiştirme çabasını önlemek ve kavramsal öğrenmeyi gerçekleştirmek amaçlanmış olabilir (İlhan ve Aslaner, 2019). Aksu (2008) yapmış olduğu çalışmada öğretmen görüşleri alarak kazanımların yoğunluğundan süre yetersizliği oluştuğunu belirtmiştir bu nedenle kazanımların tekrardan düzenlenmesi ve sadeleştirilmesi gerektiği düşüncesine olumlu bakmıştır. Başka bir çalışmada, Çiltaş ve arkadaşları (2013) beşinci sınıf düzeyindeki kazanımların artırılmasını ve diğer sınıf düzeylerinde ise kazanımların biraz daha sadeleştirilmesi ile matematik öğretim programında sınıf düzeyleri arasında kazanım yoğunluğu bakımından daha az farklılık olacağını belirlemişlerdir.

2024, 2018 ve 2005 Matematik Dersi Öğretim Programları GNT kapsamında incelendiğinde 2018 OMDÖP'ün disiplinler arası ilişkiye sahip kazanım bulunmamaktadır. 2005 OMDÖP'te diğer derslerle ilişkilendirme ve ara disiplinlerle ilişkilendirmelere yer verilmektedir. 2024 OMDÖP'te, 2005 programına göre geometrik nicelikler temasına ait öğrenme çıktıları'nın disiplinler arası ilişkilendirmelerin daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Alan yazında disiplinler arası ilişkilendirmenin öğrencilerin derse karşı tutumlarında ve üst düzey becerilerinin gelişiminde olumlu etkisi olduğu ve derslerin hayatımızla ilişkisinin daha kolay kurulabileceği söylenebilir (Durmuş ve Alpkaya, 2019). Disiplinler arası ilişkilendirme; dersleri tek disipline bağlı olarak bilgi aktarımından soyutlayarak, diğer derslerle ilişkilendirilmesine ve özgün fikirler üretilmesine katkı sağlamaktadır. Bütüncül bir bakış açısı kazandırmak ve kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirmek açısından da disiplinler arası yaklaşım önem arz etmektedir (Edeer, 2005, 81). Özaydınlı ve Kılıç (2019) yapmış oldukları çalışmada disiplinler arası yaklaşımın öğrencilere hem bilişsel hem de duyuşsal yönden katkı sağlatacağını belirtmişlerdir. Nitekim aynı çalışmada 2005 matematik öğretim programı disiplinler arası ilişkilendirmelerinin nasıl yapılacağına dair bir açıklama yapılmadığını belirtmişlerdir. 2024 OMDÖP'te GNT kapsamı-

na ait öğrenme çıktılarının disiplinler arası ilişkilendirmeleri programda “Öğretme-Öğrenme Uygulamaları” ve “Zenginleştirme” başlıkları altında açıklanmıştır.

Matematik dersi öğretim programları 2000 yılından sonra 2005, 2013, 2018 ve 2024 yıllarında olmak üzere dört defa güncellenmiştir. Bu çalışma ile 2024, 2018 ve 2005 yılları matematik dersi öğretim programlarında geometrik nicelikler temasına ait öğrenme çıktılarının nasıl değiştiği incelenmiştir. Bu çalışma kapsamına dâhil edilmemiş diğer matematik dersi öğretim programlarının, yine GNT kapsamında karşılaştırmalı olarak incelenmesi önerilebilir. Ayrıca günümüzde kullanılan 2024 OMDÖP’te yer alan ilişkilendirmelerin öğrenme ortamlarına ve ders kitaplarına nasıl yansıdığını araştıran çalışmalar yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akkaya, A. O., ve Kurtuluş, A. (2011). 6. Sınıf Matematik Dersi Öğretim Programının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen görüşleri. *Education Sciences*, 6(3), 2229-2245.
- Aksu H. H. (2008). Öğretmenlerin yeni ilköğretim matematik programına ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-10.
- Bowen, A. G. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Çelikel, F., ve Tanrıseven, I. (2024). Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programı taslağının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *The Journal Of Social Sciences*, 13(13), 509-520.
- Çiftci, O. ve Tatar, E. (2015). Güncellenen ortaöğretim matematik öğretim programı hakkında öğretmen görüşleri. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 6(2), 285-298.
- Çiltaş, A., Çelik, B., Bilen, N., Yılmaz, K., Doruk, M., ve Öztürk, F. (2013). Evaluation of the new secondary school curriculum in turkey from the point of mathematical models and mathematical modeling. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 106, 1151-1156.
- Danişman, Ş. ve Karadağ, E. (2015). Öğrenme alanları ve kazanımlar bağlamında 2005 ve 2013 beşinci sınıf matematik öğretim programlarının karşılaştırılması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 6(3), 380-398.

- Demiral, B. T., ve Yenilmez, K. (2023). Ortaokul Matematik Ders Kitaplarındaki Geometri ve Ölçme Öğrenme Alanı Etkinlik ve Problemlerinin Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi. *Journal of Interdisciplinary Education: Theory and Practice*, 5(1), 51-71.
- Durmuş, E., ve Alpkaya, U. (2019). Disiplinlerarası Yaklaşımla İşlenen Derslerin, Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Matematik Derslerine Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Eurasian Research in Sport Science*, 4(2), 112-120.
- Edeer, Ş. (2005). Sanat eğitiminde disiplinler arası yaklaşım. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (19), 78-84.
- Ersoy, Y. (2006). İlköğretim matematik öğretim programındaki yenilikler-I: Amaç, içerik ve kazanımlar. *İlköğretim online*, 5(1), 30-44.
- İlhan, A., ve Aslaner, R. (2019). 2005'ten 2018'e Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46(46), 394-415.
- MEB (2005a). İlköğretim matematik dersi 1-5. sınıflar öğretim programı.
- MEB (2005b). İlköğretim matematik dersi 6-8. sınıflar öğretim programı.
- MEB (2024). Matematik Dersi Öğretim Programı (5-8).
- MEB (2018). Matematik Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar).
- Özaydınlı, B., ve Kılıç, C. (2019). Disiplinlerarası yaklaşıma ilişkin orta-öğretim öğretmenlerinin görüşleri ve ders uygulamaları. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 52(2), 301-330.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (8. baskı). *Ankara: Seçkin Yayıncılık*
- Yıldız, Ş. (2018). 2009, 2013 ve 2017 Ortaokul Matematik Öğretim Programlarının Karşılaştırılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 1-25.
- Yüksel, S. (2003). Türkiye'de program geliştirme çalışmaları ve sorunları. *Millî Eğitim Dergisi*, 159(1), 120-125.